

Forslag

til

Lov om ændring af lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut.

Fremsat den 8. marts 1977 af *socialministeren*.

§ 1.

I lov nr. 101 af 18. april 1958 om oprettelse af et socialforskningsinstitut foretages følgende ændringer:

1. *Lovens titel* affattes således:

„Lov om Socialforskningsinstituttet.“

2. *§ 1, stk. 1*, affattes således:

„Socialforskningsinstituttet er en selvstændig institution under socialministeriet.“

3. *§ 1, stk. 2*, affattes således:

„Socialforskningsinstituttets opgave er på grundlag af de af socialforskningen omfattede videnskaber at foretage, fremme og samordne undersøgelser og forsøgsarbejder til belysning af sociale forhold, herunder af de sociale sikrings- og bistandsordninger, af arbejdslivet samt af de sociale sider af familie- og ungdomsspørgsmål og bolig- og sundhedsforhold.“

4. I *§ 1* indsættes som *stk. 7*:

„*Stk. 7*. Socialforskningsinstituttet kan inden for sit virkeområde yde råd og vejledning i forbindelse med forberedelse og gennemførelse af lovgivning og offentlige myndigheders planlægning.“

5. I *§ 1* indsættes som *stk. 8*:

„*Stk. 8*. Instituttet offentliggør sine arbejdsresultater.“

6. I *§ 2* ændres „bestyres“ til: „ledes“.

Socialmin. 6. kt. j. nr. 128-4.

7. *§ 3, stk. 1, 1. pkt.*, affattes således:

„Forskningsrådet består af:

3 medlemmer udpeget af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd, heraf mindst ét medlem af forskningsrådet og mindst ét medlem udpeget blandt forskere uden for rådets kreds,

1 medlem udpeget af Statens lægevidenskabelige Forskningsråd blandt dets medlemmer,

1 medlem udpeget af Statens humanistiske Forskningsråd blandt dets medlemmer,

1 medlem udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening,

1 medlem udpeget af Landsorganisationen i Danmark,

1 medlem udpeget af Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer,

1 medlem udpeget af Danmarks Statistik,

5 medlemmer udpeget henholdsvis af socialministeriet, arbejdsministeriet, boligministeriet, indenrigsministeriet og undervisningsministeriet,

1 medlem valgt af det i § 3, stk. 4, nævnte udvalg vedrørende kommunerne, og direktøren for socialforskningsinstituttet.“

8. I *§ 3, stk. 1, 2. pkt.*, ændres „3 år“ til: „4 år“.

9. *§ 3, stk. 3, 2. pkt.*, ophæves.

10. I *§ 3* indsættes efter *stk. 3* som nyt stykke:

„Stk. 4. Forskningsrådet nedsætter et rådgivende udvalg vedrørende kommunerne og kan nedsætte andre rådgivende udvalg med medlemmer uden for rådets kreds.“

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

11. I § 3, stk. 4, der bliver stk. 5, indsættes efter „socialministeren“: „og offentliggør den i henhold til stk. 2 godkendte arbejdsplan.“

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. oktober 1977.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lovforslaget blev fremsat for folketinget i folketingsåret 1976-77, 1. samling, folketingstidende, tillæg A sp. 213, og folketingets forhandlinger, sp. 65 og 486. Det bortfaldt efter førstebehandling ved udskrivelsen af folketingsvalget den 15. februar 1977.

Lovforslaget indeholder ved genfremsættelsen de samme forslag som det lovforslag, der blev fremsat i forrige samling.

Derudover stilles der forslag om ændring af lovens titel (ændringsforslag nr. 1), ophævelse af bemyndigelsen til socialforskningsinstitutets oprettelse (ændringsforslag nr. 2), ændring af betegnelserne „forsikring og forsorg“ til „sikring“ og „bistand“ (ændringsforslag nr. 3), og ændring af ordet „bestyres“ til „ledes“ (Ændringsforslag nr. 6). Ændringsforslag nr. 7 omfatter videre det af socialministeren den 17. december 1976 fremsatte ændringsforslag om representation for Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer. Ved genfremsættelsen foreslås endvidere en ændring af funktionsperioden i socialforskningsrådet (ændringsforslag nr. 8) og stilles forslag om at offentliggøre instituttets godkendte arbejdsplaner (ændringsforslag nr. 11). Endelig er lovens ikrafttrædelsestidspunkt ændret i lovforslagets § 2.

Socialforskningsinstitutet blev oprettet ved lov nr. 101 af 18. april 1958, der ikke siden er undergået ændringer. Loven er stort set identisk med et forslag udarbejdet af et udvalg, der afgav betænkning (nr. 170) i december 1956. I den siden da forløbne tid er der indhentet en række erfaringer om behovet for socialforskning og om socialforskningsinstitutets muligheder for at imødekomme dette. Endvidere har de af folketinget valgte statsrevisorer i 1971 afgivet en beretning om socialforskningsinstitutets virksomhed.

Dertil kommer den stedfundne udvikling inden for den offentlige sektor, administrative nydannelser, herunder perspektivplanlægningen, og den stigende

interesse for den mest hensigtsmæssige anvendelse af samfundets ressourcer med deraf følgende behov for prioritering af opgaverne, samt de problemer, samfundsudviklingen i øvrigt rejser, bl. a. på arbejdslivets område. Endvidere er der på det forskningsorganisatoriske område sket nydannelser, bl. a. ved oprettelse af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd og Statens lægevidenskabelige Forskningsråd.

Under hensyn hertil fandt socialministeriet det ønskeligt at foretage en vurdering af socialforskningsinstitutets fremtidige virksomhed, og det anmodede derfor i juli 1972 et udvalg om at overveje, om der er anledning til ændringer i loven om oprettelse af et socialforskningsinstitut, herunder i lovens bestemmelser om socialforskningsrådet. Udvalget skulle desuden efter bedømmelse af de kommende års behov for socialforskning overveje den budget- og personalemæssige ramme herfor.

Udvalget har den 7. november 1975 afgivet en betænkning, der bl. a. indeholder et forslag til ændring af lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut.

Udvalget har som grundlag for sine overvejelser undersøgt instituttets virksomhed og redegjort for det i betænkningens kapitel 3. Der er her redegjort for instituttets hidtidige forskningsarbejde, dets service og rådgivningsopgaver, dets udadrettede kommunikation og dets nordiske og internationale samarbejde.

Desuden har udvalget gjort rede for instituttets ledelse og organisatoriske opbygning i kapitel 4.

I kapitel 5 er der redegjort for instituttets økonomi. Her behandles, hvorledes instituttets virksomhed er blevet finansieret, og hvorledes omkostningsstrukturen er. Videre behandles, hvorledes man beregner omkostningerne ved de enkelte undersøgelser, bl. a. med henblik på beregning af taksterne for de opgaver, der finansieres udefra, samt hvorledes man foretager den interne budgetkontrol.

På grundlag af bl. a. dette materiale har udvalget overvejet instituttets fremtidige virksomhed (kapitel 6).

F. t. l. vedr. socialforskningsinstitut.

Udviklingen inden for den offentlige sektor har medført, at man i centraladministrationen og kommunerne mere intensivt arbejder med planlægnings- og prioriteringsarbejder på grundlag af undersøgelser af samfundets forhold og lovgivningens virkninger. Til det formål er der oprettet flere planlægnings- og konsulentenheder. For at udføre deres opgaver på en tilfredsstillende måde må disse enheder udføre eller have adgang til at få udført en ret omfattende målforskning, ligesom der bliver et voksende behov for at anvende den allerede tilvejebragte viden. For mange ressortområder vil denne målforskning for en stor del falde inden for det område, der dækkes af socialforskningsinstituttet.

Udvalget har drøftet, hvorvidt denne udvikling bør medføre ændringer i forholdet til administrationen, herunder om centraladministrationen skal kunne stille krav om udførelse af nødvendige opgaver.

De retningslinier, der har været fulgt i forholdet mellem instituttet og centraladministrationen til siger, at administrationen, når den har ønsker om en gennemførelse af forskningsopgaver af den art, instituttet tager sigte på, normalt skal lade sådanne opgaver udføre af instituttet, således at udgifterne afholdes af dettes budget. Undersøgelserne kan dog udføres på anden måde, hvis instituttet ikke har den nødvendige budgetmæssige mulighed eller forskningsmæssige ekspertise til at løse opgaverne. De ønskede tidsrammer kan ligeledes stille sig hindrende i vejen.

Instituttet bør til gengæld i videst muligt omfang ved udarbejdelsen af dets arbejdsprogram tage hensyn til forskningsopgaver, der falder inden for instituttets område, og som offentlige myndigheder, herunder kommissioner og udvalg, ønsker udført. En bestemmelse herom er optaget i det midlertidige regulativ for socialforskningsinstituttet.

Udvalget finder, at disse retningslinier fortsat bør være gældende for forholdet mellem de offentlige styrelser og instituttet, idet det ønsker at understrege nødvendigheden af, at instituttet tager et særligt hensyn til centraladministrationens ønsker ved udarbejdelse af dets arbejdsplan, da det er en forudsætning for den mest effektive planlægning og styring af de samfundssektorer, der forskningsmæssigt dækkes af instituttets arbejdsområde.

Administrationen vil ofte være interesseret i, at forskningsopgaver, der ønskes til brug for planlægningsopgaver og lovgivning, bliver igangsat hurtigt. Sådanne hastende opgaver er ofte vanskelige at indpasse i instituttets arbejdsprogram uden forsinkelse og fordyrelse af den planlagte arbejdsgang. Udvalget har derfor fundet det af væsentlig betydning, at

overvejelserne om sådanne opgaver finder sted så tidligt som muligt. Dette findes bedst at kunne opnås ved, at instituttet rådgiver om de forskningsmæssige muligheder for at belyse problemer af betydning for lovgivning, planlægning og administration, hvilket de af instituttet indvundne forskningserfaringer skaber grundlag for. Udvalget foreslår derfor, at der optages en bestemmelse herom i loven.

Der er under udvalgets drøftelser om instituttets forhold til centraladministrationen givet udtryk for, at centraladministrationen, ud over muligheden for at få igangsat egentlige forskningsopgaver, vil have et behov for rådgivning fra instituttet i form af notater, der belyser aktuelle planlægnings- og lovgivningsproblemer gennem tilgængelige forskningsresultater. Centraladministrationens ønsker strækker fra relativt hurtig spredning af viden, der i form af mere eller mindre bearbejdede data findes i instituttet, til med udgangspunkt i instituttets erfaringer og viden på området at få udarbejdet redegørelser om problemer inden for instituttets opgavekreds.

Udvalget har derfor lagt særlig vægt på, at der optages en bestemmelse om formidling af forskningsresultater.

Ud over udvalgets forslag er der stillet nogle forslag til ændringer af loven, der er fundet hensigtsmæssige af hensyn til en almindelig ajourføring af lovtæksten.

Disse ændringsforslag tilsigter at tilvejebringe overensstemmelse mellem funktionsperioderne for de statslige forskningsråd under undervisningsministeriet og at understrege instituttets forpligtelse til at offentliggøre sine arbejdsplaner.

Derudover er der tale om redaktionelle ændringer.

Udgifterne ved forslaget.

Udvalget har endeligt behandlet spørgsmålet om de kommende års behov for social forskning og de budget- og personalemæssige rammer for instituttet.

Spørgsmålet om instituttets budgetteringsprincip skal på et senere tidspunkt forhandles mellem socialministeriet og finansministeriet.

Forslaget medfører ingen merudgifter.

Det forudsættes imidlertid i betænkningen, at der vil ske en vis udvidelse af instituttets virksomhed. Denne mulige udvidelse og de eventuelt hermed forbundne udgifter vil der nærmere blive redegjort for i forbindelse med forslag til de bevillingslove hvor tilslutning til merudgifterne måtte blive søgt.

Af hensyn til gennemførelsen af loven foreslås det, at den træder i kraft den 1. oktober 1977.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

ad 1.

Forslaget skyldes ønsket om at gøre lovens titel mere tidssvarende.

ad 2.

Forslaget er en konsekvens af ændringen af lovens titel.

Ændringen er alene af sproglig art og berører ikke instituttets retlige og administrative forhold til socialministeriet.

ad 3.

Forslaget tager sigte på en sproglig ajourføring af beskrivelsen af de sociale lovsystemer.

ad 4.

Forslaget er en konsekvens af udvalgets drøftelser af spørgsmålet om en effektiv formidling af forskningsresultater og socialforskningsinstituttets rådgivning af offentlige myndigheder, herunder især centraladministrationen.

Der henvises i øvrigt til begrundelsen for forslaget i de almindelige bemærkninger.

ad 5.

Forslaget er et resultat af udvalgets drøftelser vedrørende instituttets informations- og publikationsvirksomhed.

Udvalget har fremhævet behovet for at indskærpe instituttets pligt til at drage omsorg for, at dets forskningsresultater kommer til offentlighedens kundskab og for samtidig at beskytte instituttet mod eventuel pression, sigtende mod at udelade eller udskyde offentliggørelse af forskningsresultater.

Forpligtelsen er i forvejen udtrykt i det midlertidige regulativ for instituttet af 9. januar 1973, og udvalget har fundet, at bestemmelsen er af så væsentlig betydning, at den bør indføres i loven.

ad 6.

Ændringen er af redaktionel karakter og bringer lovens udtryk i overensstemmelse med formuleringen i regulativet for socialforskningsinstituttet.

ad 7.

Udvalget har drøftet socialforskningsrådets sammensætning. Man har fundet, at udpegningen af repræsentanter for forskningen i socialforskningsrådet gennem universiteterne er blevet for kompliceret, efter at der nu findes 3 universiteter og 2 universitetscentre. Den gensidige kontakt mellem instituttet og de af socialforskningen omfattede videnskaber fin-

des bedst at kunne opnås ved at lade Statens samfundsvidenskabelige, humanistiske og lægevidenskabelige Forskningsråd udpege forskningsrepræsentanterne. Derved knyttes kontakten mellem de centrale organer, der har de brede overblik over den samfundsvidenskabelige forskning.

Udvalgets forslag indeholder ikke bestemmelse om repræsentation af Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark i socialforskningsrådet. Imidlertid skønnes det at være værdifuldt at få disse 2 organisationer repræsenteret i rådet, hvorfor det her fremsatte forslag indeholder en bestemmelse om repræsentation af Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark med hver 1 medlem.

Ved genfremsættelsen er der desuden foretaget en indarbejdelse af socialministerens ændringsforslag af 17. december 1976 om at imødekomme tjenestemand- og funktionærorganisationernes henvendelse om at få repræsentation med 1 medlem i socialforskningsrådet.

ad 8.

Forslaget tager sigte på at skabe en nærmere overensstemmelse mellem socialforskningsrådets funktionsperiode og den, der efter undervisningsministeriets bekendtgørelse af 10. november 1972 om forskningsråd m. v. gælder for de 6 statslige forskningsråd. Medlemmerne af disse råd udpeges for en 4-årig periode.

ad 9.

Forslaget er en konsekvens af forslagene under nr. 10 om adgangen til at nedsætte rådgivende udvalg med medlemmer uden for rådets kreds.

ad 10.

Forslaget er et resultat af udvalgets drøftelser om at forbedre kontakten mellem instituttet og relevante forbrugergrupper.

Ifølge den nugældende lov udpeger socialministeriet 2 sagkyndige vedrørende den kommunale sociale administration som medlemmer af rådet. Udvalget har lagt afgørende vægt på, at instituttets kontakt med primær- og amtskommuner udbygges. Efter gennemførelsen af kommunalreformen er et stigende antal opgaver lagt på den kommunale administration, ikke blot på det sociale område. Der må derfor tages videst muligt hensyn til, at kommunernes interesser tilgodeses ved instituttets prioritering af forskningsopgaverne. Udvalget har fundet, at dette bedst kan opnås gennem oprettelse af et fast rådgivende udvalg med en bredere repræ-

sensation for kommunerne end den, der hidtil har været opnået gennem de 2 repræsentanter i socialforskningsrådet. Udvalget har endvidere foreslået, at det rådgivende udvalg vedrørende kommunerne vælger et medlem af socialforskningsrådet.

Udvalget har desuden foreslået, at socialforskningsrådet kan nedsætte andre rådgivende udvalg med medlemmer inden for og uden for rådets kreds. Dette vil medvirke til at sikre, at prioriteringen af

instituttets forskningsopgaver foretages med videst muligt hensyn til brugernes interesse.

ad 11.

Forslaget har til formål at fremme bestræbelserne for en mere åben dialog mellem socialforskningsinstituttet og brugerne om planlægningen af den fremtidige aktivitet og stemmer i øvrigt med socialforskningsrådets praksis i de senere år.

I dette bilag anføres i venstre spalte de i lovforslaget nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

Gældende formulering.

Lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut.

§ 1.

Stk. 1. Socialministeren bemyndiges til at oprette et socialforskningsinstitut.

Stk. 2. Instituttet er en selvstændig institution. Dets opgave er på grundlag af de af socialforskningen omfattede videnskaber at foretage, fremme og samordne undersøgelser og forsøgsarbejder til belysning af sociale forhold, herunder af den sociale forsikring og forsorg, af arbejdslivet samt af de sociale sider af familie- og ungdomsspørgsmål og bolig- og sundhedsforhold.

Stk. 3. Instituttet kan dels selvstændigt tage undersøgelsesopgaver op, dels påtage sig opgaver efter anmodning fra offentlige myndigheder, herunder kommissioner og udvalg, og private organisationer.

Stk. 4. Instituttet kan bistå med at planlægge og bearbejde resultaterne af undersøgelser, hvortil videnskabelig støtte ønskes, men som i øvrigt udføres uden for instituttet.

Stk. 5. Instituttet kan lade forskere, der arbejder med emner inden for dets virkeområde, drage nytte af dets tekniske hjælpemidler, ligesom det står åbent for studerendes praktikanttjeneste.

Stk. 6. Instituttet kan overdrage forskningsopgaver eller dele af sådanne til andre bestående forskningsorganer og deltage i dermed forbundne udgifter.

Forslaget.

1. Lovens titel affattes således:

„Lov om Socialforskningsinstituttet.“

2. § 1, stk. 1, affattes således:

„Socialforskningsinstituttet er en selvstændig institution under socialministeriet.“

3. § 1, stk. 2, affattes således:

„Socialforskningsinstituttets opgave er på grundlag af de af socialforskningen omfattede videnskaber at foretage, fremme og samordne undersøgelser og forsøgsarbejder til belysning af sociale forhold, herunder af de sociale sikrings- og bistandsordninger, af arbejdslivet samt af de sociale sider af familie- og ungdomsspørgsmål og bolig- og sundhedsforhold.“

4. I § 1 indsættes som *stk. 7*:

„*Stk. 7.* Socialforskningsinstituttet kan inden for sit virkeområde yde råd og vejledning i forbindelse med forberedelse og gennemførelse af lovgivning og offentlige myndigheders planlægning.“

*Gældende formulering.***§ 2.**

Instituttet bestyres af et forskningsråd og en direktør.

§ 3.

Stk. 1. Forskningsrådet består af:

- 6 professorer eller andre universitetslærere eller personer med tilsvarende videnskabelig uddannelse, udpeget af universiteterne i København og Århus efter forhandling mellem disse. De pågældende skal fortrinsvis udpeges inden for fagene socialpolitik, sociologi, psykiatri, psykologi og socialhygiejne, således at der så vidt muligt for faget socialpolitik udpeges 2 medlemmer; direktøren for Danmarks pædagogiske institut;
  - 5 medlemmer udpeget henholdsvis af socialministeriet, arbejdsministeriet, boligministeriet, indenrigsministeriet og det statistiske departement;
  - 2 sagkyndige vedrørende den kommunale sociale administration, udpeget af socialministeriet;
- direktøren for socialforskningsinstituttet.

Medlemmerne beskikkes af socialministeren for 3 år. Socialministeren udpeger efter indstilling fra rådet dets formand og næstformand. Socialministeren kan foretage ændringer i rådets sammensætning efter indstilling fra dette.

Stk. 2. Det påhviler forskningsrådet at godkende instituttets arbejdsplan, at følge udviklingen inden for det sociale forskningsområde og at tage initiativ til gennemførelse af forskningsopgaver.

Stk. 3. Forskningsrådet nedsætter et forretningsudvalg. Til at følge bestemte opgaver kan rådet endvidere nedsætte udvalg med repræsentanter for de på pågældende sagområde særligt sagkyndige.

Forslaget.

5. I § 1 indsættes som *stk. 8.*

„*Stk. 8.* Instituttet offentliggør sine arbejdsresultater.“

6. I § 2 ændres „bestyres“ til: „ledes“.

7. § 3, *stk. 1, 1. pkt.*, affattes således:

„Forskningsrådet består af:

- 3 medlemmer udpeget af Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd, heraf mindst ét medlem af forskningsrådet og mindst ét medlem udpeget blandt forskere uden for rådets kredse,
- 1 medlem udpeget af Statens lægevidenskabelige Forskningsråd blandt dets medlemmer,
- 1 medlem udpeget af Statens humanistiske Forskningsråd blandt dets medlemmer,
- 1 medlem udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening,
- 1 medlem udpeget af Landsorganisationen i Danmark,
- 1 medlem udpeget af Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer,
- 1 medlem udpeget af Danmarks Statistik,
- 5 medlemmer udpeget henholdsvis af socialministeriet, arbejdsministeriet, boligministeriet, indenrigsministeriet og undervisningsministeriet,
- 1 medlem valgt af det i § 3, *stk. 4*, nævnte udvalg vedrørende kommunerne, og direktøren for socialforskningsinstituttet.“

8. I § 3, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres „3 år“ til: „4 år“.

9. § 3, *stk. 3, 2. pkt.*, ophæves.

Gældende formulering.

Stk. 4. Forskningsrådet aflægger årlig beretning om instituttets virksomhed til socialministeren.

Forslaget.

10. I § 3 indsættes efter *stk. 3* som nyt stykke:

„*Stk. 4.* Forskningsrådet nedsætter et rådgivende udvalg vedrørende kommunerne og kan nedsætte andre rådgivende udvalg med medlemmer uden for rådets kreds.“

Stk. 4 bliver herefter *stk. 5*.

11. I § 3, *stk. 4*, der bliver *stk. 5*, indsættes efter „socialministeren“: „og offentliggør den i henhold til *stk. 2* godkendte arbejdsplan.“